

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021—2025

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021—2025 (HE 196/2020 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut (etäkuuleminen):

- erityisasiantuntija Antti Sinkman, valtiovarainministeriö
- veroasiantuntija Tiia Hyysalo, valtiovarainministeriö
- teollisuusneuvos Mikko Huuskonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Kari Aaltonen, Verohallinto
- johtava tutkija Elias Einiö, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- erikoistutkija Ilpo Suoniemi, Palkansaajien tutkimuslaitos
- taluspäällikkö Jussi Välimäki, Aalto-yliopisto
- taluspäällikkö Marika Häggman, Helsingin yliopisto
- lakimies Viivi Väisänen, Helsingin yliopisto

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- maa- ja metsätalousministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Keskuskauppakamari
- Suomen Yrittäjät ry
- Veronmaksajain Keskusliitto ry

Valiokunnan mietintö VaVM 24/2020 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvän tutkimusyhteistyön lisävähennyksestä verovuosina 2021—2025. Esityksen mukaan lisävähennykseen olisivat oikeutettuja kaikki elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavat verovelvolliset, jotka tekevät tutkimusyhteistyötä määritelmän täyttävän tutkimusorganisaation kanssa. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulosta tehtävän lisävähennyksen määrä olisi 50 prosenttia yrityksen tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvien tutkimushankkeiden alihankintalaskuista. Lisävähennyksen enimmäismäärä verovuonna olisi 500 000 euroa ja alaraja 5 000 euroa. Kyseessä olisi uusi verotuki, joka ei olisi EU-oikeuden näkökulmasta valtiontukea.

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2021 alusta. Lakia sovellettaisiin verovuosilta 2021—2025 toimitettavissa verotuksissa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esitystä on kannatettu laajasti valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Osa asiantuntijoista on kuitenkin kiinnittänyt huomiota lisävähennyksen edellytyksenä olevan alihankintalaskun markkinaehtoisuuteen ja tästä aiheutuvaan tulkintaongelmaan. Lisäksi asiantuntijakuulemisessa on esitetty huoli siitä, että alihankintalaskun markkinaehtoisuuden vaatimus rajoittaa lain soveltamisalan käytännössä tilaustutkimukseen.

Valiokunta korostaa, että alihankintalaskulla tarkoitetaan verovelvollisen hyväksytylle tutkimus- tai tiedonlevittämisorganisaatiolle maksamaa alihankintalaskua siltä osin kuin alihankintalaskun erät liittyvät tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Alihankintalaskun hinnoittelun tulee valiokunnan mielestä olla sellaista, ettei laskun ali- tai ylihinnonittelun perusteella muodostu valtiontukisääntelyn näkökulmasta välitöntä tai välillistä kiellettyä valtiontukea. Lisävähennykseen oikeutavassa alihankintalaskussa on tyypillisesti kyse toisistaan riippumattomien osapuolten hyväksymästä käyvästä vastikkeesta, joka on lähtökohtaisesti muodostunut kilpailullisilla markkinoilla. Täten alihankintalaskun ei tarvitse välttämättä sisältää voittonlisää tai katetta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että lakia sovelletaan EU:n yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettuun tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Näin se lähtökohtaisesti kattaa perustutkimuksen, teollisen tutkimuksen, kokeellisen kehittämisen sekä toteutettavuustutkimuksen. Valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena rajata eri tutkimus- ja kehittämistoimintoja esimerkiksi sillä perusteella, onko kyse tilaustutkimuksesta tai tutkimusyhteistyöstä. Lisävähennykseen oikeuttaa laissa tarkoitettu tutkimus- ja kehittämistoiminta, kun muut lain edellytykset täyttyvät. Täten sääntely mahdollistaa laajasti eri tutkimusyhteistyöt tutkimusorganisaatioiden kanssa.

Valiokunnan mietintö VaVM 24/2020 vp

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on korostettu esityksen seurannan tärkeyttä. Osa asiantuntijoista piti myös tarkoituksenmukaisena arvioida yrityksen omaan tutkimus- ja kehitystoimintaan ulottuvan verokannustimen käyttöönottoa. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa aktiivisesti esityksen vaikutusten lisäksi hallitusohjelmassa asetettua tavoitetta nostaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan panostukset neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 196/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 20.11.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Merja Kyllönen vas
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Lulu Ranne ps
varajäsen Jussi Wihonen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ilkka Lahti